

'Mamazala ka di potsotso' (2020). De collages zijn grote werken. Deze is twee meter breed.

Volgende pagina's: 'Motho waka' en 'Mpharanyana' (2020).

Een foto zegt soms meer dan duizend woorden. De Zuid-Afrikaanse kunstenaar Neo Matloga doet er nog een schepje bovenop. Zijn collages vertellen hele verhalen tegelijk.

Door Jeroen Bos

Botsende verhalen van alledag

Activistisch of politiek geëngageerd. Het zijn labels die je als zwarte kunstenaar al snel krijgt opgeplakt, wanneer je kunst maakt die gaat over het dagelijks leven in de zwarte gemeenschap. Dat is zo in de VS, in Nederland en ook in Zuid-Afrika. Maar Neo Matloga wil niet dat mensen hem beschouwen als een politieke kunstenaar, laat staan een activist.

Matloga is in 1993 geboren in Zuid-Afrika en heeft in Amsterdam op De Ateliers gestudeerd. Hij zou eigenlijk dit jaar permanent naar Nederland verhuisd zijn, ware het niet dat hij nu door de coronacrisis vastzit in Limpopo, in het dorp waar zijn moeder woont en waar hij ook nog een studio heeft.

Daar heeft hij de afgelopen tijd gewerkt aan een serie collages, die hij *Back of the Moon* heeft genoemd. Niet omdat hij de donkere zijde van de maan heeft afgebeeld, maar omdat hij de werken veelal 's nachts heeft gemaakt, terwijl de maan scheen.

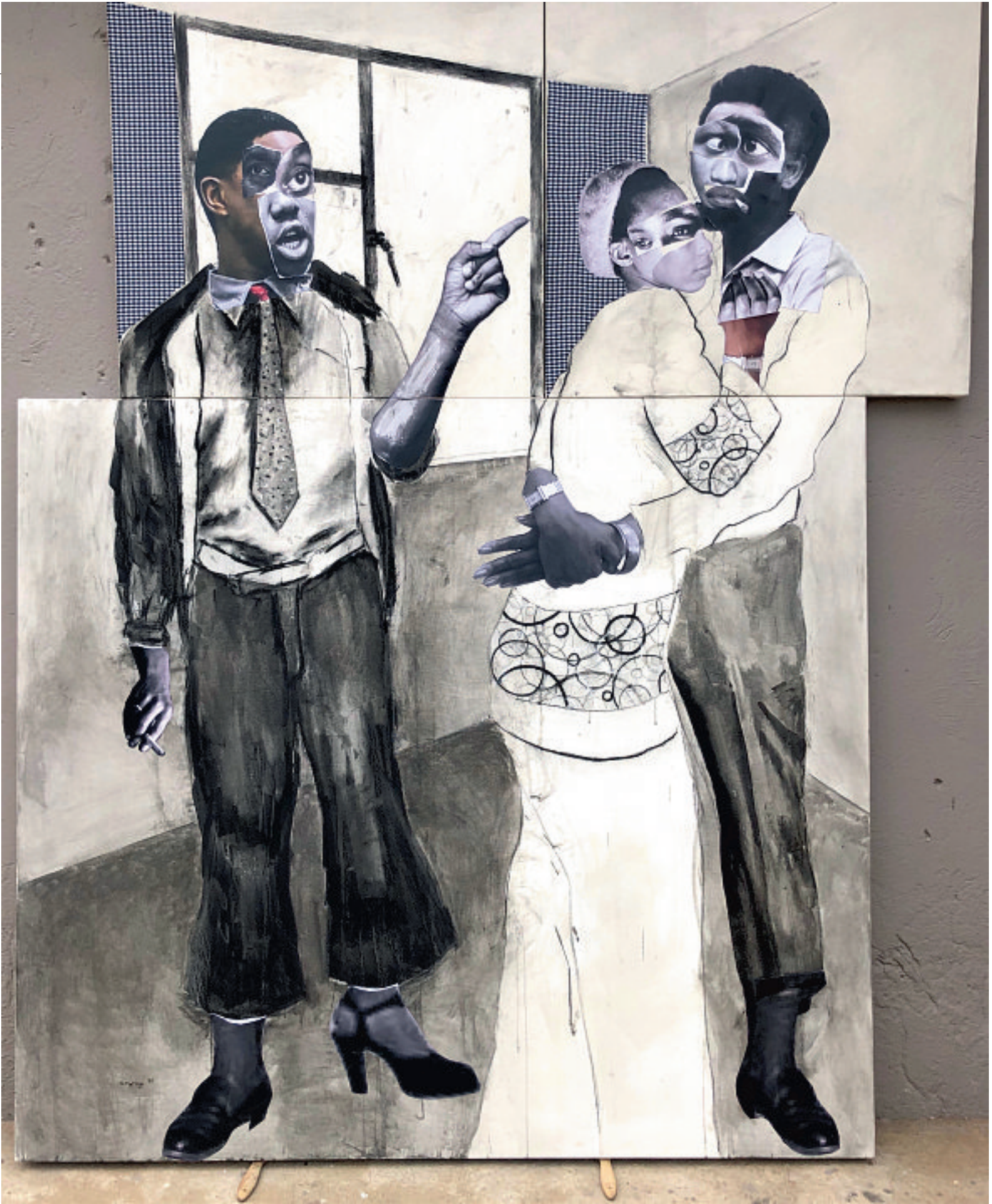
In die nachtelijke uren bewerkte hij met de computer afbeeldingen van mensen uit boeken en tijdschriften. Geen hele mensen, maar slechts de gezichten, handen en voeten. Die stukjes bracht hij aan op een canvas, waarna hij er met houtskool lichamen en een omgeving bij schilderde en tekende. 'Collageschilderijen' noemt hij deze werken.

In en uit de mode

De scènes die Matloga laat zien, zijn geïnspireerd op toneelstukken, Zuid-Afrikaanse soapseries en kiekjes uit familiealbums. We zien telkens een aantal mensen samen, in een huiselijke omgeving of voor de deur op de stoep. Het is niet duidelijk in welke tijd de scènes thuishoren. Soms duikt er een koppel op dat al decennia uit de mode is, maar ziet een ander personage in dezelfde collage er wel anno nu uit. Matloga speelt daar bewust mee.

Daarom kiest hij ook voor de monochrome achtergronden, vaak geschilderd met houtskool opgelost in water. Doordat kleur ontbreekt,

krijgen de interieurs iets tijdloos. Althans, het maakt ze moeilijk in een bepaalde tijd te plaatsen.

Matloga houdt het graag ambigu. Dat geldt helemaal voor de gezichten die we zien. Mensen kijken elkaar tegelijkertijd wel en niet aan. En als er ooit een briljante verbeelding was van gemengde gevoelens, dan zijn het deze figuren wel met hun botsende gezichtsuitdrukkingen.

Mensen zijn veranderlijk

Matloga had zijn kunstwerken deze maand willen tentoonstellen bij de Zuid-Afrikaanse galerie Stevenson, maar door de lockdown staan de collages nog altijd in zijn studio. Al weken is hij dus omringd door zijn enorme werken en kijken de vele letterlijk verknipte gezichten hem aan.

'Ik ben me er daardoor van bewust geworden dat ik scènes creëer waarvan het niet de bedoeling is dat ik ze kan doorgronden', vertelt hij in een toelichting bij de collages. 'Ik bedoel dat ik niet in staat ben de uitdrukkingen van deze mensen te ontcijferen, hoewel ik me zeer met hen verbonden voel. Maar dat is precies de bedoeling van het project: dat het vragen opwerpt.'

De mensen in zijn collages lijken het vaak fijn met elkaar te heb-

ben, maar er zit ook een zweem van treurigheid en vervreemding in. Zo is het leven nu eenmaal.

Gezelligheid kan omslaan in eenzaamheid en de liefde van vandaag is soms het huiselijk geweld van morgen. Mensen zijn veranderlijk, wil Matloga maar zeggen met zijn collages. Wie nu goed is, kan over een tijdje slecht zijn, en andersom.

Hoe dan ook, mensen blijven verantwoordelijk voor hun eigen acties. Precies daarom wil Matloga niet dat zijn kunst wordt uitgelegd als politiek geëngageerd of activistisch. Al geeft hij toe dat er onvermijdelijk een politieke ondertoon in zijn werk sluipt wanneer hij het alledaagse leven voor zwarte Zuid-Afrikanen verbeeldt.

Bovendien, als Matloga met zijn werk al een expliciete politieke boodschap zou uitdragen: welke zou dat dan zijn? Kies zelf maar. In deze collages kun je tientallen verhalen zien. Dat maakt ze zo interessant. □

&

EXPOSITIE

Zodra de werken Matloga's atelier uit mogen, worden ze tentoongesteld bij Stevenson Gallery in Johannesburg. De collages zijn nu al op de website van de galerie te zien.

'Mantšebo'.
In 2018 won hij de Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst.